

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Samsynsinspektioner

Utbyte av kunskap och erfarenheter för ökad samsyn

En rapport från Miljöförvaltningen

Olu Lindström

Helena Storbjörk Windahl

November 2011

INNEHÅLL

I	Bakgrund	3
2	Syfte	4
3	Genomförande	5
3.1	Projektgruppen	5
3.2	Upplägg	5
3.3	Metod	5
4	Resultat	6
4.1	Samsyn	6
4.2	Kunskap, erfarenhet och utveckling	6
4.3	Avslutande intervjuer med triader	7
4.3.1	Syfte och frågeställningar	7
4.3.2	Grupp 1	7
4.3.3	Grupp 2	7
4.3.4	Grupp 3	8
5	Diskussion	9
6	Slutsats	10

I BAKGRUND

Inspektörer på avdelningen för livsmedelskontroll vid miljöförvaltningen i Stockholms stad har olika bakgrund gällande utbildning och arbetslivserfarenhet. Den sammanlagda kompetensen på avdelningen är stor. Kompetensen omfattar såväl själva inspektörsarbetet med revisionsteknik och bemötande som kunskaper om bland annat speciallagstiftning och livsmedelsproduktion. Det är en viktig del i avdelningens kompetensutveckling att ta vara på och sprida denna kunskap och erfarenhet.

Avdelningen består av drygt 40 inspektörer uppdelade på tre enheter; Butiksenheten (BE), Restaurangenheten (RE) och Tillverkningsenheten (TE). Dessa tre enheter kontrollerar olika typer av objekt:

- BE: butiker, caféer, mindre restauranger, skolkök
- RE: större restauranger (med alkoholservering), tillfälliga evenemang, båtar
- TE: förskolor, producenter, styckningsanläggningar, omsorgskök, lager

Samsynsdiskussioner vid bedömningar utifrån lagstiftningen sker fortlöpande på avdelningen i både formella och informella sammanhang. Vid inspektioner uppstår ofta frågor utan att inspektören har möjlighet att diskutera dessa med en kollega på plats. Samsynsfrågor som uppkommer i den faktiska inspektionssituationen är mer konkreta och behöver tas med i helhetsintrycket av verksamheten. Detta kan vara svårt att göra då inspektörerna normalt utför besöken ensamma.

För att öka möjligheterna till avstämning av bedömningar och samsyn ute på plats i verksamheten genomfördes under hösten 2010 och våren 2011 samsynsinspektioner i projektform.

2 SYFTE

Projektet hade fyra huvudsyften:

- utbyte av kunskap och erfarenheter
- ökad samsyn
- bidra till ökad kunskap om olika verksamhetstyper
- personlig utveckling för den enskilda inspektören

Genom planerade samsynsinspektioner skulle kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medarbetare från de tre olika enheterna öka.

Samsynsinspektionerna skulle öka samsynen och fler inspektörer bli kunniga på olika typer av verksamheter och speciallagstiftningar. Det skulle innebära att inspektörerna vid de tre enheterna vid behov skulle kunna inspektera varandras verksamheter utan större introduktion.

Med anledning av att önskemål om feedback framkommit i medarbetarenkäter så var en del av syftet att ge inspektörerna möjlighet att ge varandra återkoppling i inspektionssituationen.

3 GENOMFÖRANDE

3.1 Projektgruppen

Projektgruppens organisation har bestått av sex personer; de tre enhetscheferna samt en inspektör från varje enhet.

Enhetschefernas funktion har varit att hålla samman projektgruppen samt att löpande utvärdera utfallet genom riktade intervjuer samt att hålla i sammanställningen av projektet.

De tre inspektörerna har stått för den faktiska planeringen av samsynsinspektionerna, insamlandet av enkätsvar samt att, tillsammans med enhetscheferna, sammanställa resultaten av enkätsvaren.

3.2 Upplägg

Samsynsinspektionerna genomfördes i form av inspektioner eller revisioner enligt ordinarie kontrollplanering.

Grupper om tre personer, en från respektive enhet delades in i så kallade triader. Varje inspektör planerades att delta i projektet i samband med minst två samsynsinspektioner; ett besök som medföljande inspektör och ett besök som huvudansvarig inspektör.

Exempel på indelning (fetstil är huvudansvarig inspektör):

- BE + **TE** samsynsinspektion på objekt tillhörande TE
- TE + **RE** samsynsinspektion på objekt tillhörande RE
- RE + **BE** samsynsinspektion på objekt tillhörande BE

3.3 Metod

Varje samsynsinspektion genomfördes enligt följande:

Steg 1: Planering av inspektionen genom urval av verksamhet och vilka kontrollområden inspektionen skulle omfatta. Urvalet skulle i möjligaste mån anpassas efter inspektörernas behov och önskemål.

Steg 2: Gemensam plan för hur inspektionen skulle genomföras togs fram. Till hjälp för detta fanns särskilda frågor framtagna (bilaga 1) som exempelvis tog upp hur den huvudansvarige respektive medföljande inspektören skulle förhålla sig, vad respektive inspektör ville få ut av besöket och liknande.

Steg 3: Genomförande av samsynsinspektionen på plats i verksamheten.

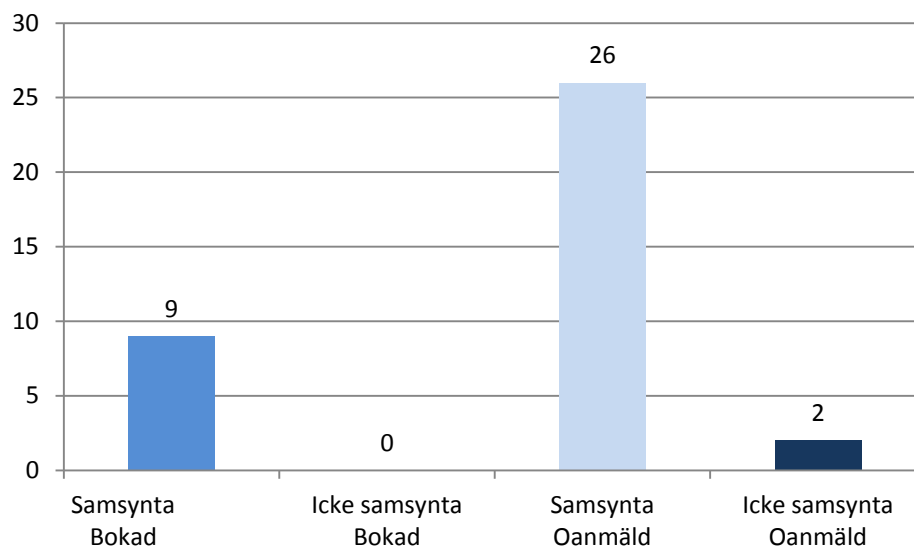
Steg 4: Sammanfattning och avstämning av samsynsinspektionen med möjlighet för medföljande inspektör att ge feedback på den huvudansvarige inspektörens arbete. Till hjälp för detta särskilda frågor framtagna (bilaga 1).

Steg 5: Utvärdering av samsynsinspektionen utifrån frågor

4 RESULTAT

4.1 Samsyn

Inom ramen för samsynsprojektet var antalet samsynsinspektioner som skulle utföras 51 stycken (17 triader med 3 inspektioner vardera). Efter varje inspektion skulle en särskild enkät (bilaga 2) fyllas i och lämnas in till projektgruppen. Totalt har 37 stycken samsynsblanketter lämnats in. På fråga 5 ”Var båda inspektörerna samsynta i alla frågor och alla bedömningar” har 94 procent svarat JA. Vid jämförelse mellan de samsynsinspektioner vilka var oanmälda och de som var föranmälda syntes enbart en mindre skillnad. Vid de 28 oanmälda inspektionerna hade man vid 2 inspektioner diskuterat samsyn. Vid de 9 anmälda inspektionerna hade inga diskussioner kring samsyn hållits, se figur 1.

Figur 1. 37 stycken samsynsinspektioner varav 9 stycken var bokade och 29 stycken var oanmälda. Vid 2 stycken inspektioner av den 29 oanmälda kände inspektörerna att man inte var samsynta i alla bedömningar och i alla frågor. Samtliga inspektörer vid de bokade inspektionerna kände sig fullständigt samsynta.

4.2 Kunskap, erfarenhet och utveckling

Några av huvudsyftena med projektet handlade om att utveckla och öka kunskapen hos inspektörerna, både vad gäller andra verksamhetstyper och vad gäller myndighetsrollen.

Alla inblandade inspektörer har uttryckt sig positivt kring projektet och speciellt vad det gäller möjligheten att gå två stycken på samma inspektion. I nio blanketter uttrycks önskan om att få fortsätta med samsynsinspektioner. Inspektörer vid fyra samsynsinspektioner uttrycker värdet av att få se andra objekt. Andra återkommande kommentarer vid fråga 4 ”Vilket utbyte samsynsinspektionen gett?” hänvisar till värdet av att se en kollega arbeta och speciellt vad gäller inspektions- och frågeteknik. På frågan vad man vill föra vidare till avdelningen är det just kontrollmetodik som man vill belysa, såsom att vara lugn och fokuserad samt att ställa öppna frågor.

4.3 Avslutande intervjuer med triader

4.3.1 Syfte och frågeställningar

Efter avslutat projekt valde enhetscheferna att hålla gruppintervjuer med tre utvalda triader för att få en djupare utvärdering av projektet.

Vid dessa intervjuer gjordes en genomgång av följande frågeställningar:

- Hur man upplevt samsynsinspektionerna, dels som medföljande och dels som huvudansvarig inspektör.
- Om samsynsinspektionerna lett till ökad samsyn och minskat eventuella klyftor mellan enheten.
- Vad man lärt sig i rollen som inspektör.
- Om projektet ska fortsätta på något sätt framöver eller om man kan använda arbetssättet med samsynsinspektioner vid andra tillfällen.

4.3.2 Grupp 1

Inspektörerna i grupp 1 var mycket positiva till projektet. Det de särskilt lyfte fram var:

- Det var lärorikt. Inspektörerna lärde sig av varandra och kunde se varandras starka sidor då det gällde kunskap och inspektionsteknik. De lärde sig också mer genom att de fick gå på en annan typ av objekt än vad de var vana vid.
- Det skapade gemenskap och man lärde känna personer utanför den egna kollegiala kretsen.
- Skillnaderna i enheternas bedömningar var mycket små eller i de flesta fall inga alls.
- Samsynsinspektioner borde genomföras på permanent basis under organiserade former.

4.3.3 Grupp 2

Inspektörerna i grupp 2 var också mycket positiva till projektet och lyfte fram i stort sätt samma saker som grupp 1, men också följande:

- Projektet blev vad man gjorde det till. Det var viktigt att båda inspektörerna var engagerade inför varje kontrollbesök.
- Det var svårt att ge en kollega feedback, men också väldigt lärorikt eftersom man fick reflektera mer på utförandet av inspektionen.
- Inspektören från en av enheterna upptäckte hur den andra enhetens inspektör hade ett annat inspektionssätt och tempo vid kontrollbesöket. Något som kan förklaras med att alla typer av objekt inte kan eller ska inspekteras på samma sätt. Kontrollområdena är desamma, men hur man får fram information och vad man inriktar sig på måste anpassas till den aktuella verksamheten. Något som kan tyckas vara en självklarhet, men som kom fram väldigt tydligt just i detta projekt.

4.3.4 Grupp 3

Även inspektörerna i intervjugrupp 3 var positiva till projektet. Följande framkom särskilt:

- ”Det var ett roligt projekt som bidrog till att vi blev en avdelning.”
- Inspektörerna blev stärkta i sin samsyn. Man såg samma avvikelser oavsett enhetstillhörighet.
- Skälet till att man hade en så pass bra samsyn kan troligtvis härledas till flera interna kurser i revision, märkningsfrågor och allergi. Det är därför viktigt att fortsätta arbetet med den typen av kompetensutveckling.
- Man kunde ta med sig en enhets sätt att lägga upp arbetet och applicera det på sitt eget och den egna enhetens arbete.
- Det är bra om samsynsprojektet fortsätter i någon form eftersom det är lärorikt att gå på olika typer av objekt.

5 DISKUSSION

Enligt resultatet från enkätsvaren råder en god samsyn hos avdelningens inspektörer. Vid alla inspektioner utom två har man varit fullständigt överens i alla frågor och bedömningar. Detta kan naturligtvis ifrågasättas; det kan ha varit svårt för medföljande inspektör att ”säga emot” handläggande inspektör som brukar gå på den typen av objekt.

En hundra procentig samsyn är en utopi att uppnå och att två inspektörer som kontrollerar samma verksamhet ska se precis samma saker är omöjligt. Frågan är om det behövs en sådan likhet eller om det räcker med att man gör liknande helhetsbedömningar om hur väl verksamheten uppfyller lagstiftningens krav.

Att inspektera två och två är bra för ökad samsyn framkommer också från svaren i enkäten. Många har känt att det är bra att kunna diskutera och värdera vad som framkommit under en inspektion innan omdöme lämnas till verksamhetsutövaren. Medföljande inspektörer har också kunnat få bekräftat huruvida man vid egna inspektioner tittar på relevanta delar av verksamheterna.

I enkäterna har det framkommit att man som medföljande inspektör framförallt tagit till sig den ledande inspektörens kontrollmetodik. Att inspektörer arbetar med kontrollmetodik, frågeteknik och bemötande är viktigt då gällande lagstiftning är flexibel och målinriktad. Att arbeta med sig själv, hur man agerar och hur man frågar, är dock svårt utan feedback och konstruktiv kritik från en utomstående betraktare och därför var den delen i detta projekt värdefull.

Under intervjuerna med triaderna framkom värdefulla synpunkter som bland annat rörde möjligheten att gå på olika typer av objekt för att kunna skapa sig en bred kompetens inom området. Så som avdelningen för livsmedelskontroll idag är uppbyggd så är möjligheterna till att gå på flera olika typer av objekt mindre än i andra kommuner.

Att ha en uppdelning av objektstyper enhetsvis kan leda till ökad effektivitet och till ökad möjlighet till specialisering. Den mindre positiva effekten blir att bredden hos inspektörerna minskar och i slutändan kan detta leda till minskad samsyn eftersom man blir för specialiserad på en viss objektstyp.

6 SLUTSATS

Projektet blev ett bra inslag i det vardagliga arbetet för att öka samsynen och bidra till att höja kunskapsnivån hos inspektörerna på avdelningen. Det bidrog också till ökad gemenskap och trivsel på avdelningen vilket inte var ett av huvudsyftena, men en välkommen bieffekt.

Övergripande råder det en mycket god samsyn mellan avdelningens inspektörer. Intresset för att utveckla sig själv inom kontrollmetodik, lära sig nya objektstyper och att diskutera och värdera livsmedelsfrågor tillsammans är stort. Samsynsinspektioner är ett enkelt sätt att möjliggöra sådan utveckling.

Det är därför viktigt att fortsätta arbetet med samsynsinspektioner, men kanske i andra former. Något som framkommit både i enkätsvaren och vid intervjuerna var vikten av att kunna gå ut på flera olika typer av objekt för att öka kunskapen och att kunna gå ut två och två på inspektioner för att lära av varandra. Detta kan lösas på olika sätt, men sker bäst i organiserad form.

Något som också framkom var vikten av gemensam kompetensutveckling i form av avdelningsgemensamma kurser eller föreläsningar där inspektörer från flera enheter har möjlighet att diskutera frågor som ökar samsynen ytterligare.

Framtida satsningar kommer att göras genom utökade möjligheter till gemensam kompetensutveckling, möjlighet att gå ut på flera olika typer av objekt och en fortsättning av samsynsprojektet i någon form.